

Zuzanna Dudek¹, Klaudia Gilowska¹, Julia Wilk¹, Iga Kordeusz¹, Wiktoria Pacuła¹, Anna Szczotka¹, Radosław Pudełko¹, Sabina Gałka²

¹Studenckie Koło Naukowe przy Zakładzie Biotechnologii i Inżynierii Genetycznej,

²Zakład Biotechnologii i Inżynierii Genetycznej, Wydział Nauk Farmaceutycznych w Sosnowcu, Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach, ul. Jedności 8, 41-200 Sosnowiec

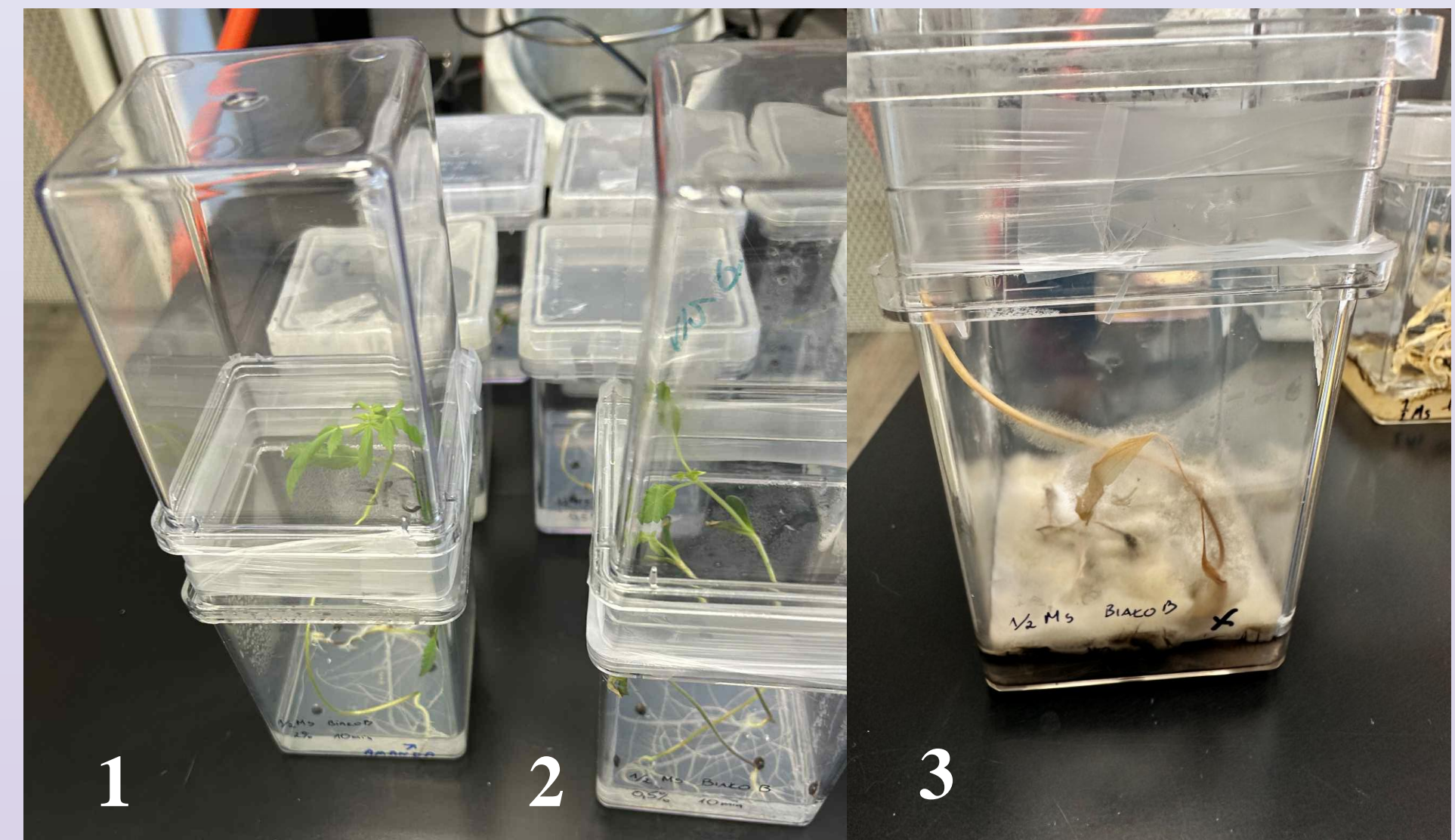
Mniej rygorystyczne wymagania prawne dotyczące uprawy i wykorzystania substancji izolowanych z konopi siewnych (*Cannabis sativa*) spowodowały duże zapotrzebowanie na preparaty konopne, a co za tym idzie nastąpił bardzo intensywny wzrost arealu upraw, liczby produkowanych leków, produktów spożywczych, kosmetycznych, odzieżowych, a także budowlanych z tych roślin.

W odpowiedzi na to rosnące zainteresowanie członkowie naszego Studenckiego Koła Naukowego przy Zakładzie Biotechnologii i Inżynierii Genetycznej ŚUM zainicjowali i prowadzili hodowlę *in vitro* konopi siewnych (odmiana Białobrzaska), przy zastosowaniu różnych hormonów wzrostu, jako alternatywne źródło pozyskiwania biomasy roślinnej i związków konopnych (głównie kannabinoidów). Hodowla roślin w warunkach *in vitro* zapewnia kontrolowany i sterylny wzrost roślin, zarówno w skali laboratoryjnej, jak i na poziomie przemysłowym, a zastosowanie fitohormonów umożliwia intensyfikację przyrostu biomasy i metabolitów wtórnych.

W początkowym etapie hodowli konopi w warunkach *in vitro* przeprowadzono sterylizację nasion z zastosowaniem podchlorynu sodu w różnych jego stężeniach i czasach inkubacji (Tab. I). Wysterylizowane nasiona wysiano na pożywkę ½ MS w szczelnie zamkniętych pojemnikach (Ryc. 1) i przez 37 dni hodowlę prowadzono w fotoperiodzie, co kilka dni obserwując sterylność i siłę kiełkowania nasion (Tab. I, Ryc. 1).

Tab.I. Wpływ sterylizacji na sterylność i siłę kiełkowania nasion *Cannabis sativa*

Dzień hodowli		7		22		37	
Stężenie podchlorynu sodu [%]	Czas inkubacji [min]	Sterylnosc [%]	Kiełkowanie [%]	Sterylnosc [%]	Kiełkowanie [%]	Sterylnosc [%]	Kiełkowanie [%]
0,5	1		17		67		67
	10		17		50		50
	20		17		17		50
1	1		0		0		17
	10	100	0	100	17	100	17
	20		0		0		33
2	1		17		33		50
	10		17		33		33
	20		0		33		33
0	20	67	50	67	-	67	-

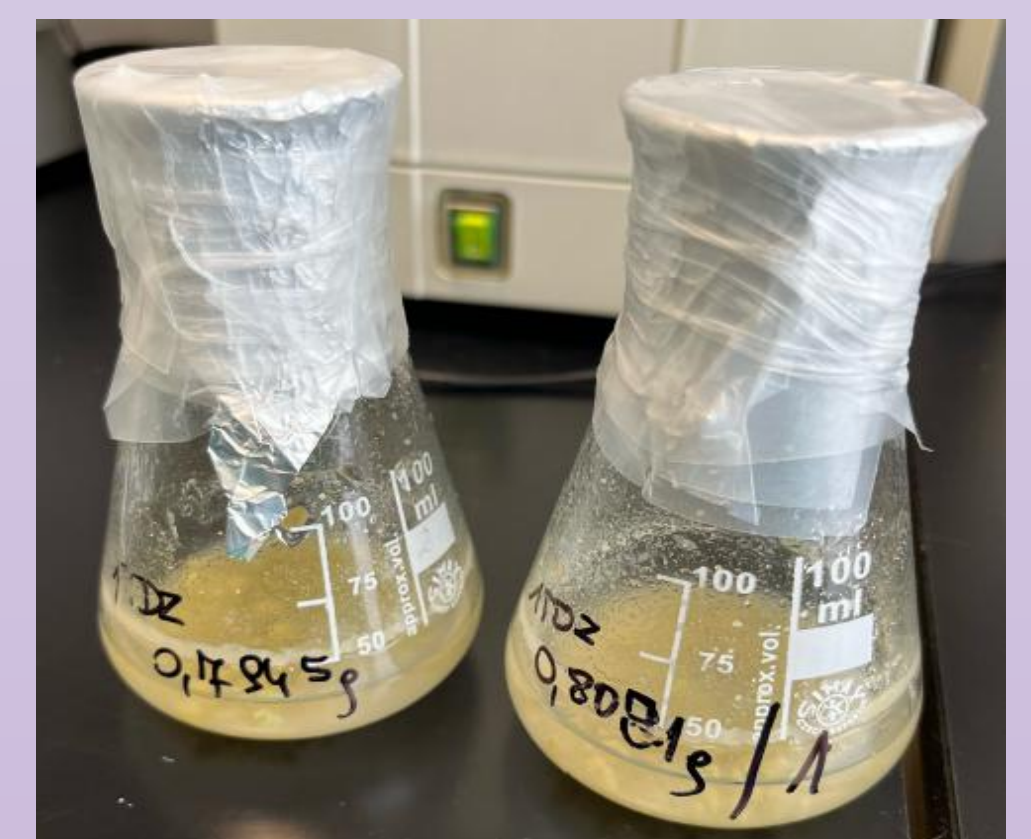
Ryc.1. *Cannabis sativa*: 1- sterylizacja 2% podchlorynu sodu, 10 minut, 2- sterylizacja 0,5% podchlorynu sodu, 10 minut, 3- infekcja nasion niesterylizowanych

Na podstawie powyższych wyników stwierdzono, że

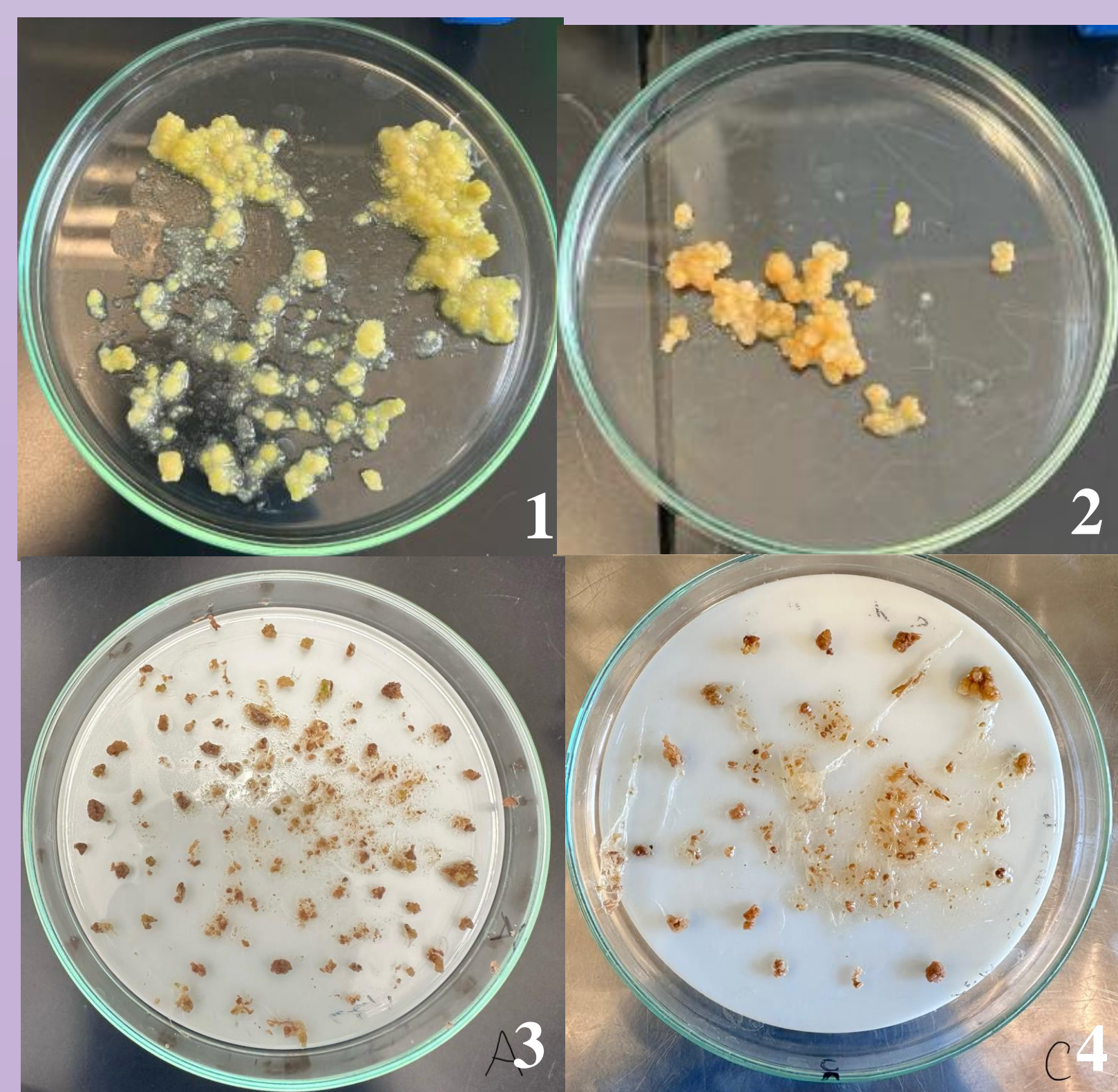
- Sterylizacja jest niezbędnym etapem inicjacji hodowli *in vitro*, ponieważ ponad połowa nasion nie poddanych sterylizacji uległa infekcji.
- Niezależnie od stężenia podchlorynu sodu i czasu inkubacji, wszystkie nasiona poddane sterylizacji nie uległy infekcji.
- Z drugiej strony sterylizacja obniża siłę i wydłuża czas kiełkowania nasion konopi.
- Najszybciej i najliczniej wykiełkowały nasiona sterylizowane w 0,5% roztworze podchlorynu sodu zarówno w czasie 1 i 10 minut.

Na pozyskanych w powyższy sposób sterylnych liściach i pędach konopi zainicjowano wzrost kalusa (inokulum z hodowli na pożywkę stałą, Tab. II), z którego w kolejnym etapie założono hodowle zawieszinowe w pożywkach MS wzbogaconych o fitohormony: tidiazuron (TDZ) (Ryc. 2) i kinetynę (KIN). Tidiazuron to syntetyczny hormon roślinny, który jest szeroko wykorzystywany do indukcji organogenezy pędów, wzrostu kalusa u wielu gatunków roślin oraz w procesach regeneracji i embriogenezy somatycznej [1]. Kinetyna jest fitohormonem odpowiadającym za stymulację podziału komórek u roślin, co promuje wzrost i rozwój roślin. Ma działanie antyoksydacyjne, spowalniając starzenie się roślin [2].

Hodowle zawieszinowe kalusa prowadzono w warunkach wytrząsania, w pożywkach z 1 μM TDZ oraz 0,25 μM KIN zarówno w fotoperiodzie, jak i w ciemności (Ryc. 2). Po 3 tygodniach hodowli wykonano pomiary (świeża masa komórek, średni współczynnik przyrostu biomasy- Gi, rozmiar agregatów komórkowych) i prowadzono dalszy ciąg hodowli (inokulum z hodowli zawieszinowej, Tab. II) w takich samych warunkach jak poprzednie (Ryc. 3, Tab. II).

Ryc.2. Hodowla zawieszinowa *Cannabis sativa* +1 μM TDZ

Ryc.3. Agregaty komórkowe z hodowli zawieszinowej *Cannabis sativa*: 1- KIN fotoperiod, 2- KIN ciemność, 3- TDZ fotoperiod, 4- TDZ ciemność

Tab.II. Wpływ kinetyny i tidiazuronu na przyrost biomasy i rozmiar agregatów komórkowych w 21 dniowej hodowli zawieszinowej *Cannabis sativa*

Hormon [μM]	Warunki hodowli [fotoperiod/ciemność]	Średni współczynnik przyrostu biomasy Gi [%]		Średni rozmiar agregatów [mm]
		Inokulum z hodowli stałej	Inokulum z hodowli zawieszinowej	
Kinetyna (0,25)	Fotoperiod	92,6	65,6	3,68
	Ciemność	118,0	161,3	3,92
Tidiazuron (1)	Fotoperiod	1585,1	721,5	2,76
	Ciemność	1140,0	329,0	4,20

Na podstawie powyższych wyników można sformułować następujące wnioski:

- Najwyższy średni przyrost biomasy uzyskano w hodowli prowadzonej w fotoperiodzie w pożywkę zawierającej TDZ o stężeniu 1 μM.
- Najniższy średni przyrost biomasy uzyskano w hodowli prowadzonej w ciemności w pożywkę z 0,25 μM KIN.
- Najbardziej optymalny rozmiar agregatów otrzymano w hodowli MS+1 μM TDZ prowadzonej w fotoperiodzie.

Podsumowując przeprowadzone badania, na zastosowane procedury sterylizacji, a także różne warunki hodowli (fotoperiod, ciemność, fitohormony), konopie „odpowiedziały” w bardzo satysfakcjonujący nas sposób. W warunkach *in vitro* pozyskano sterylny materiał roślinny (siewki i kalus), z którego w kolejnym etapie hodowli zawieszinowej uzyskano znaczący przyrost biomasy (nawet o 1585% w pożywkę z 1 μM tidiazuronem), o małych rozmiarach agregatów (2,76 mm), co jest niezwykle korzystne w bioreaktorowych hodowlach komórek roślinnych.

Uzyskany materiał biologiczny może być wykorzystany do badań nad wpływem licznych (jeszcze wielu nie w pełni przebadanych) metabolitów tej rośliny na wzrost m.in. chorobotwórczych mikroorganizmów, czy ludzkich nowotworowych linii komórkowych.

Piśmiennictwo:

[1] ERLAND L.A.E., GIEBELHAUS R.T, VICTOR J.M.R., MURCH S.J., SAXENA P.K. 2020. The Morphoregulatory Role of Thidiazuron: Metabolomics- Guided Hypothesis Generation for Mechanisms of Activity. International Journal of Molecular Sciences 21(117): 6335.

[2] BOZSÓ Z., BARNA B. 2021. Diverse Effect of Two Cytokinins, Kinetin and Benzyladenine, on Plant Development, Biotic Stress Tolerance, and Gene Expression. Life 11(12): 1404.

Pracę sfinansowano ze środków Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach BNP-2-067/N/5/I